

Flama de cresol.
Aquest feia anys que no enllumenava. Potser aquesta flama està fent esparpells abans d'apagar-se.

Fanal de carro obert. Al recipient que es veu en l'interior anava l'oli o el petroli.

Llanterna d'oli amb la porta oberta.

cie de caixeta transparent; **fanal de carro**, es posaven a la part posterior d'un carro per ser vist quan anaven per la carretera; **quinqué**, la flama anava dintre d'un tub de cristall. S'utilitzava dintre de les cases. Encara que la flama anava protegida, aquests llums sempre tenien algun tipus d'orifici en la part inferior i altres en la superior, de forma que es produïa un corrent d'aire ascendent que permetia i facilitava la combustió.

Un altre tipus de llum era el **carburero**. Els més antics eren de llauna i consistien en dos recipients, un dins de l'altre. En l'exterior es posava l'aigua i en l'interior el carbur. La llum es pro-

duïa per la combustió del gas que es desprenia al deixar passar l'aigua poc a poc al recipient del carbur. Després aparegueren els miners, que eren de metall més gros i duraven més temps. En aquests, el recipient de l'aigua anava dalt i el del carbur baix.

Les variants de tots aquests llums eren moltes. Depenent de l'ús que es volia fer i dels diners que cada família podia gastar, podien

ser més grans, més petits, d'un millor material, etc., però es basaven sempre en els mateixos sistemes.

En som molts que ens agradaria una vida més d'acord amb la naturalesa, sense tanta contaminació, més ecològica. Defensem les balenes -que tenim molt lluny- però volem matar les mosques que ens molesten, ens agrada el camp, però ens molesta l'olor del fem per a adobar els seus cultius; voldríem que la central tèrmica d'Andorra deixara de matar als boscos dels Ports i Maestrat, però, renunciariem a la llum elèctrica?, a les llanternes de pila? Tornariem al cresol de l'àvia? No ho sé. Espero que sabrem, entre tots, resoldre el problema i que no ens faça falta tornar a fer ús, al menys per necessitat, d'aquests llums del passat.

Detall del recipient per a oli o petroli que va en l'interior d'una llanterna o d'un fanal de carro. La rodeta és per a traure la metxa.

